

4. ročník (koronaučivo 🧐)

Milí žáci a rodiče,

jelikož se nemůžeme vidět v pravidelné výuce, posílám alespoň materiál k opakování i samostudiu. Vím, že všichni nemáte možnost si doma materiály a příklady vytisknout, tak si je aspoň přečtete nebo napište do provizorního notového sešítku, prosím. Všem přeji hodně zdraví a těším se na brzké shledání. Kubenková

1. Základní harmonické funkce (ZHF)

Na každém stupni stupnice lze postavit akord. Třem nejdůležitějším z nich říkáme základní harmonické funkce.

Základní harmonické funkce se vytvářejí postavením kvintakordů na 1., 4. a 5. stupni stupnice. Prakticky je používáme k doprovodu písní.

Ve 2. ročníku jsme se dozvěděli, že **tónika** říkáme základnímu, nebo-li 1. stupni stupnice. 4. stupni říkáme **subdominanta**, 5. stupni **dominanta**.

Podle toho pak označujeme kvintakordy na těchto stupních postavené:

Tónický kvintakord - T5 - je kvintakord, postavený na **1.stupni** stupnice (v C-dur-c,e,g) Zkráceně se mu říká **tónika**, stejně jako stupni, na kterém je postaven.

Subdominantní kvintakord - S5 - je kvintakord, postavený na **4.stupni** stupnice. Zkráceně se mu říká **subdominanta**, stejně jako stupni, na kterém je postaven.

Dominantní kvintakord - D5 - je kvintakord, postavený na **5.stupni** stupnice. Zkráceně se mu říká **dominanta**, stejně jako stupni, na kterém je postaven.

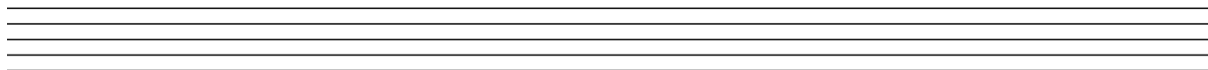
Důležité je všimnout si jestli se jedná o stupnici durovou nebo mollovou.

U durové stupnice je také **T, S, D durová**.

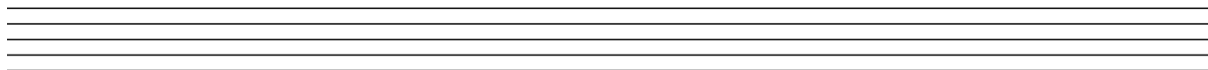
!!!!!! U mollové stupnice je T a S mollová, ale D bude vždy durová (vytvořená od mollové harmonické) !!!!!

C dur	F dur	G dur
I.	IV.	V.
		
Tónika	Subdominanta	Dominanta

b/ 1. Postav T, S, D v G-dur (jako pomůcku si napiš stupnici G-dur)

2. Postav T, S, D v h- moll (jako pomůcku si postav stupnici h-moll harmonickou)

2. Dělení mollových stupnic

Mollová stupnice může být původní (aiolská), harmonická nebo melodická. Tyto stupnice se liší předznamenáním a umístěním půltónů. Mollové stupnice na rozdíl od durových znějí smutně.

1. Původní nebo aiolská mollová stupnice

- je mollová stupnice bez zvýšení jakéhokoliv tónu navíc
- půltóny má mezi 2.-3. a 5.-6.stupněm
- např.: a-moll- a h c d e f g a

Příkladem může být lidová píseň Dobrú noc, má milá, která je v e-moll aiolské.

Dobrú noc, má milá

Do - - brú noc, má mí - - lá, do - - brú noc.
Nech ti je sám Pán Boh na po - - moc.

Do - brú noc, do - bre spi, nech sa ti sní - va - jú slad - ké sny.

2. Harmonická mollová stupnice

- je mollová stupnice se zvýšeným 7. **stupněm** (tón zvýšíme přidáním křížku)- půltóny má tím pádem tři, mezi 2.-3., 5.-6. a 7.-8.stupněm

- např.: a-moll- a h c d e f gis a
- ve směru zpět zůstává harmonické zvýšení 7.stupně
- zvýšením 7. stupně vytvoříme citlivý tón, který nás přirozeně táhne k 8. stupni- k tónice

Příkladem může být lidová píseň Až já pojedu přes ten les. Píseň je v e-moll harmonické, zvýšení můžeme pozorovat u 7.stupně (tón d se zvýší na dis). Barevně zakroužkuj zvýšení 7.stupně.

Emi H⁷ Emi
Až já po - je - du přes ten les,
G D⁷ G
jen ty mě, ko - ní - čku, pě - kně nes;
Emi Ami C
stu - pej a stu - pej, je - nom ne - du - pej,
Emi Ami H⁷ Emi
vez mě, ko - nič - ku, kam ty chceš!

3. Melodická mollová stupnice

- je mollovou stupnicí se zvýšeným 6. a 7. stupněm (přidáním křížků)
- půltóny vzniknou mezi 2.-3. a 7.-8. stupněm
- ve směru zpět se melodická stupnice mění na původní (aiolskou) stupnici, tudíž se ruší zvýšení 6. a 7.stupně
- zvýšením 7. stupně vytvoříme citlivý tón, který nás přirozeně táhne k 8. stupni- k tónice

- např.: a-moll-nahoru- a h c d e fis gis a ----- zpět a g f e d c d a

Příkladem může být píseň Koulelo se, koulelo , která je napsaná v e-moll melodické. Barevně zakroužkuj zvýšení 6.a 7.stupně.

1. Koule-lo se, kou-le-lo, čer-ve-né ja - blí - ěko,

ko - mu ty se do-sta - neš, má zla - tá hol - čič - ko?

2. Koulely se, koulely dvě naproti sobě,
komu bych se dostala, než Jeníčku, tobě.

3. Komu bych se dostala, než můj milej, tobě,
ty jsi hezkej, já taky, šikneme se k sobě.

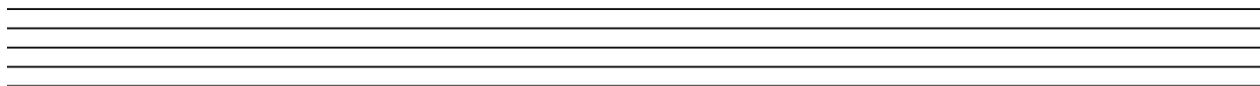
2. Já se na tě nehnevám, ale je mi líto,
že za jinou chodíváš přes zelený žito.

4. Žito, žito žitečko, kdo tě bude vázat?
Můj milej je daleko, musím pro něj vzkázat.

3. Žito, žito, žitečko, kdo tě bude žítí?
Můj milej je daleko, musím pro něj jítí.

5. Trávo, trávo, travičko, kdo tě bude kosit?
Můj milej je daleko, musím smátek nosit.

b/ 1. Napiš stupnici e-moll harmonickou nahoru i zpět.

2. Dopln předznamenání do stupnice c-moll melodické. Dávej pozor na zvýšení béčka! Notu s béčkem zvýšíš tak, že místo béčka napíšeš odrážku.

3. Hudba vokální, instrumentální a vokálně – instrumentální

Vokální hudba

- vokální znamená, že hudba se **zpívá** (zpívaná hudba)
- pěveckému tělesu, které hudbu interpretuje se říká **pěvecký sbor**
- pěvecký sbor je řízen **sbormistrem**. Sbormistr **nepoužívá** na rozdíl od dirigenta **taktovku**, ale jenom ruce.
- sbory můžeme rozdělit podle obsazení na:
 - Ženský
 - Mužský
 - Smíšený
 - Dětský

1. Jaký typ pěveckého sboru podle obsazení vidíš na obrázku?

Instrumentální hudba

- pokud hrají jenom nástroje, jedná se o hudbu instrumentální
- velkému seskupení hráčů na různé hudební nástroje se říká **ORCHESTR**
- orchestr řídí dirigent a jeho úkolem je na všechny hráče pečlivě dohlížet, na správnost not, tempa, výrazu... Diriguje taktovkou.
- menšímu seskupení hráčů na hudební nástroje se říká **KOMORNÍ** orchestr

Vokálně- instrumentální hudba

- vokální hudba a instrumentální hudba se mohou spojit a tím vzniká hudba **vokálně-instrumentální**
- **sbormistr spolupracuje s dirigentem.** Dirigent se s orchestrem naučí skladbu a sbormistr se ji nastuduje se sborem. Poté se spojí.
- při vystoupení **celé hudební těleso řídí dirigent**
- vokálně-instrumentálním dílem je třeba: **opera, opereta, kantáta, mše, oratorium...**

!!! Poslechni si!!!

Permonik (dívčí pěvecký sbor z Karviné)- Teče voda, teče

Prague Film Orchestra: Star Wars - Imperial March

Prodaná nevěsta- Duett "Znám jednu dívku, ta má dukáty"

1. Jaké znáš v našem městě orchestry?

2. Jaké znáš v našem městě sbory?

3. Jaké znáš v našem městě vokálně-instrumentální soubory?
